

گزارش «وطن امروز» از تحولات اخیر غرب آسیا و عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای که ترتیبات امنیتی و اقتصادی تازه‌ای را به نفع ایران و متحدانش رقم می‌زند

مهندسی مقاومت در منطقه

گروه سیاسی: عضویت دائم ایران در سازمان همکاری شانگهای، علاوه بر مزیت‌های اقتصادی، مزیت‌های بسیاری در حیطه‌های راهبردی، سیاسی و امنیتی به عنوان نخستین کشور عضو منطقه غرب آسیا برای جمهوری اسلامی فراهم می‌آورد که می‌تواند چرخه تحولات منطقه‌ای را به نفع کشورمان بچرخاند. البته بر تری ایران در منطقه تنها محدود به عضویت در این سازمان نیست. با بررسی تحولات چند ماه اخیر منطقه غرب آسیا، این مساله قابل توجه است که همزمان با خروج نیروهای ایالات متحده از افغانستان و برنامهریزی برای خروج از عراق و خارج کردن برخی تجهیزات نظامی نظیر سامانه‌های دفاع هوایی با تریوت از عربستان، کشورهای همپیمان با آمریکا، مثل رژیم سعودی و اسرائیل دچار ضعف‌های جدی شده‌اند که این ضعف در تغییر رویکرد این کشورها و فاصله گرفتن از مواضع محکم سابق خود قابل مشاهده است. در طرف مقابل همزمان با این اتفاقات، جمهوری اسلامی ایران و جبهه مقاومت دست برتر را در منطقه یافته‌اند و روند تحولات منطقه‌ای بر سر انگشتان مقاومت می‌گردد. به گزارش «وطن امروز»، منطقه غرب آسیا در سالیان گذشته همواره تحت تاثیر حضور مستقیم آمریکا بوده است.

عربستان؛ از رجز خوانی تا فرستادن پالس مذاکره

یکی از کشورهای چالش‌آفرین برای جمهوری اسلامی ایران در دهه اخیر سعودی بوده است. این کشور به نحای گوناگون سعی در تضعیف ایران و همچنین نیروهای مقاومت در کشورهای یمن، عراق، سوریه و لبنان داشته است. در یمن، عربستان با حمایت از نیروهای منصور هادی و حمله مستقیم به دولت قانونی انصارالله در صنعا و محاصره غیرانسانی مردم یمن، می‌خواست متحد استراتژیک ایران و جبهه مقاومت را از قدرت خلع کرده و به مقاومت ضربه‌ای جدی وارد کند اما در این امر موفق نشد و در حال حاضر با پیشروی رو به گسترش نیروهای انصارالله در یمن روبه‌رو هستیم. در آخرین تحولات یمن، ارتش و کمیته‌های مردمی یمن مدعی شده‌اند شهرستان «یحان» در استان «شبو» را به طور کامل به تصرف در آورده‌اند. اثبات این خبر، به این معناست که فاصله چندانی تا قطع تنها خط ارتباطی باقیمانده برای نیروهای ائتلاف سعودی از سمت استان شیوه ندارند. این خبر در کنار دیگر پیشروی‌های نیروهای انصارالله و همچنین هدف قرار دادن نقاط استراتژیک عربستان توسط این گروه، نشان از شکست نقشه سعودی‌ها در قبال یمن دارد که ضررهای قابل توجهی را متوجه این کشور می‌کند. همچنین در کشورهای عراق، سوریه و لبنان نیز تلاش عربستان در جهت تأمین منافع خود با حذف جریان مقاومت با موفقیت همراه نبود. در کنار این شکست‌ها، مکتب‌های ماهوارهای که توسط آسوشیئتد پرس تجزیه و تحلیل شده است، نشان می‌دهد ایالات متحده در هفته‌های اخیر پیشرفته‌ترین سیستم دفاع موشکی خود را از عربستان خارج کرده است. این اقدام در حالی است که چند سال گذشته عربستان با حملات هوایی حوثی‌های یمن روبه‌رو بوده و خطر این حملات همچنان باقی است. وزارت دفاع عربستان سعودی نیز در بیانیه‌های تلویحی این مساله را تأیید کرد. در این بیانیه آمده، ارتش عربستان سعودی می‌تواند از اراضی، دریاها و حریم هوایی خود دفاع کرده و از مردم خود محافظت کند. جبهه‌جایی برخی قابلیت‌های دفاعی ایالات متحده در منطقه از طرف درک مشترک و تغییر استراتژی‌های دفاعی به عنوان ویژگی استقرار و اراده عملیاتی انجام می‌شود. «جان کری» سخنگوی پنتاگون هم اذعان داشته

رژیم صهیونیستی نیز مانند عربستان سعودی در حالی منفعلانه به خروج آمریکا از باتلاق افغانستان و خروج قریب‌الوقوع این کشور از عراق نظاره می‌کند که ترتیبات امنیتی شکل گرفته دیگر در منطقه هم به سود رژیم صهیونیستی پیش نمی‌رود.

مقامات دولت جدید ائتلافی اسرائیل شامل نفتالی بنت، نخست‌وزیر و بنی گانتس، وزیر جنگ که در اوایل تصدی مسؤلیت خود خطونشان‌های پیمایی برای ایران می‌کشیدند، این روزها مواضع خود را عوض کرده‌اند و ضمن التماس به دولت بایدن برای تشکیل ائتلافی در منطقه شیبه پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) برای مقابله با ایران، از پذیرش بازگشت به یک توافق هسته‌ای مذاکره شده با ایران سخن می‌گویند.

ترس از آینده منطقه بدون آمریکا باعث شد «یوسی کوهن» رئیس سابق موساد در گفت‌وگویی با روزنامه عبری‌زبان یدبعوت آحرانوت، به مساله خروج آمریکا از منطقه و نگرانی‌های اسرائیل در این باره بپردازد. رئیس سابق موساد در این ارتباط گفت: «خروج آمریکا از افغانستان باید ما را به تفکر وادارد، همچنین ما را درباره خطر ملموس و نهفته خروج محتمل دیگر آمریکا از عراق نگران کند». وی اضافه کرد: «پایپی یک ساختار ایرانی مکمل در بخش شمالی خاورمیانه پس از خروج محتمل آمریکا و صحنه‌های هولناک در افغانستان و سقوط سریع این کشور به دست طالبان، نیازمند آمادگی است؛ آمادگی برای این احتمال که گام مشابه آمریکا در عراق منجر به فروپاشی برخی بخش‌های مرکزی خاورمیانه می‌شود که اساسا شکننده است. کوهن افزود: «ایران تا این لحظه از تلاش برای نهدانیدن کردن جایگاه نظامی خود در منطقه (مال) دست بر نداشته است». او همچنین گفت در کنار حضور ایران در سوریه و لبنان، حضور این کشور «در عراق ملموس و نگران‌کننده است». رئیس سابق موساد در بخش دیگری از گفت‌وگوی خود با اشاره به اینکه خروج آمریکا از افغانستان در کنار گفت‌وگوها درباره توافق هسته‌ای، مساله مهمی است. او همچنین گفت در صورت خروج آمریکا به تماس با ایران درباره یک توافق هسته‌ای محتمل در یک دوراهی سرنوشت‌ساز قرار گرفته است که هر دوی این رویکردها دراماتیک بر ارتباط‌های بین‌المللی تل‌آویو با طرف‌های قدرتمند خاورمیانه، روسیه، اروپا و اساسا آمریکا تأثیر خواهد گذاشت.

نگرانی کوهن در حالی مطرح می‌شود پیش از این نیز برخی افسران و کارشناسان نظامی اسرائیل از برهم خوردن توازن نظامی در منطقه به سود ایران به تبع خروج آمریکا از منطقه ابراز نگرانی کرده بودند. «عیر دوروری» کارشناس امور نظامی رژیم صهیونیستی اواخر مردادماه در شبکه ۱۲ تلویزیون اسرائیل گفت: در وهله اول همه متحدان آمریکا به این مساله سفر حجت‌الاسلام والمسلمین سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور کشورمان به «وشیبه» پایتخت تاجیکستان به منظور شرکت در اجلاس سالانه سازمان همکاری شانگهای در حالی انجام شد که عضویت دائم ایران در این سازمان توسط اعضا پذیرفته شد و جمهوری اسلامی رسماً به عضویت شانگهای درآمد. سازمان همکاری شانگهای ابتدا با هدف مبارزه با تهدیدهای امنیتی جدید و با گردهمایی سران کشورهای روسیه، چین، قزاقستان، قریقزستان و تاجیکستان در سال ۱۹۹۶ در شهر شانگهای تحت عنوان گروه «شانگهای ۵» پا به عرصه ظهور گذاشت. سپس با پذیرش عضویت ازبکستان در سال ۲۰۰۱ تعداد اعضای آن به ۶ کشور رسید و نام آن نیز به سازمان همکاری شانگهای تغییر کرد. بسیاری از کارشناسان از این سازمان به «اتاقی شرقی» نیز تعبیر کرده‌اند که در برخی موارد رویه‌روی زیاده‌خواهی‌های ایالات متحده آمریکا قرار گرفته است. ایران که از سال ۲۰۰۵ به اعضای ناظر این سازمان پیوست، با موانع داخلی و خارجی بسیاری در جهت عضویت دائم در شانگهای روبه‌رو بود اما این موانع یکی به یک برطرف شد و حالا ایران به عضویت کامل و دائم درآمده است. یکی از مقدمات برای فراهم شدن این موقعیت، امضای سند ۲۵ ساله همکاری‌های راهبردی میان ایران و چین بود که حضور رسمی ایران را تضمین کرد. سازمان شانگهای قبل از هر چیز در کنار سازمان‌هایی چون «آسه‌ان»، «اوپک» و «سارک» و «اوپک» بخشی از فرآیند همکاری در آسیاست. تصمیمات این اجلاس پهنه وسیعی معادل ۳۵ میلیون و ۹۷۲ هزار کیلومترمربع از کره زمین، یعنی حدود ۲۲ درصد از کل وسعت خاکی جمعیتی افزون بر ۳ میلیارد و ۵۰۰ میلیون نفر یعنی نزدیک به ۴۵ درصد مجموع جمعیت جهان را در بر می‌گیرد؛ ضمن آنکه ۲۵ درصد رشد تولید ناخالص داخلی جهان در قالب این پیمان منطقه‌ای به عنوان بزرگ‌ترین سازمان همکاری متمرکز است. از این رو ایران نیز به عنوان کشوری مهم میلیدار دلاری میان‌آسیا شانگهای، عضویت ایران در این پیمان، به معنای باز شدن یک دروازه بزرگ اقتصادی به روی ایران است. در شرایط موجود و با توجه به مشکلات متعدد از جمله تحریم‌ها، عضویت در این پیمان‌ها می‌تواند

اسرائیل؛ از مخالفت تا طرفداری از برجام

(خروج آمریکا از افغانستان) نگاه می‌کند و می‌گویند آمریکایی‌ها چه زمانی ما را رها خواهند کرد. کارشناس صهیونیست افزود: آمریکایی‌ها در حال عقب‌نشینی از خاورمیانه هستند و این یک استراتژی روشن است که از مدتی قبل آغاز شده و اکنون به اوج خود رسیده و ممکن است این امر بر عراق و نیز آمریکایی‌های حاضر در سوریه تاثیر بگذارد. پیش از این «روبین ریولین» رئیس سابق رژیم صهیونیستی نیز تیرماه سال جاری در جریان سفر به آمریکا و در دیدار با جو بایدن، درباره خروج این کشور از منطقه هشدار داده بود. روزنامه «هآرتس» در آن مقطع گزارش داد ریولین به بایدن هشدار داده اگر آمریکا از منطقه خارج شود، این گام باعث خواهد شد برخی کشورهای عربی به ایران نزدیک شوند.

در کنار این ابراز نگرانی‌ها، تاثیر خروج احتمالی ایالات متحده از منطقه از یک سو و پیشرفت‌های قابل توجه تسلیحات صلیح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی، مقامات رژیم صهیونیستی را به هراس انداخته است، به شکلی که به احیای برجام راضی شده‌اند. دولت نفتالی بنت که وضعیت لرزانی در سرزمین‌های اشغالی دارد، این روزها علاوه بر مشکلات حاد داخلی، با ترتیبات امنیتی جدیدی پیرامون منطقه پس از کاهش حضور نظامیان آمریکایی در خاورمیانه متعاقب خروج دولت بایدن از باتلاق افغانستان مواجه شده که کفه معادلات آن به نفع ایران و متحدانش سنگینی می‌کند. در چنین شرایطی مقامات اسرائیلی شامل نفتالی بنت، نخست‌وزیر و بنی گانتس، وزیر جنگ که طی ۳ ماه گذشته روزی را بدون تهدید مستقیم و خط و نشان کشیدن برای ایران آغاز نمی‌کردند، حالا با درک واقعیت‌های جدید در منطقه، از تهدیدات خود تزلزل کرده‌اند. بر همین اساس پس از آنکه نفتالی بنت در سفر اخیرش به آمریکا، به واشنگتن قول داد مخالفت علنی با توافق هسته‌ای با ایران نداشته باشد، بنی گانتس در مصاحبه جدید خود با فارین‌پالیسی اعلام کرد تل‌آویو حاضر به پذیرش توافق هسته‌ای ایران که طرفداری ایالات متحده برای بازرسی و کنترل برنامه هسته‌ای مذاکره درباره آن هستند، است اما در عین حال مقام‌های رژیم صهیونیستی همچنان به اعمال فشار خود به واشنگتن برای آماده‌سازی یک «همایش قدرت» جدی در شرایط شکست مذاکرات با تهران ادامه می‌دهند. گانتس در این مصاحبه درباره موضع تل‌آویو درباره بازگشت دولت آمریکا به برجام گفت: «رویکرد فعلی ایالات متحده برای بازرسی و کنترل برنامه هسته‌ای ایران را می‌پذیریم». وی ادعا کرد در عین حال، ارتش رژیم صهیونیستی اقدامات خود برای متوقف کردن پیشرفت‌های هسته‌ای ایران را آماده‌سازی می‌کند. گانتس با ابراز ناراحتی از خروج ایالات متحده از افغانستان تصریح کرد ایران نباید برداشت کند غرب منتزول خواهد شد.

عضویت در شانگهای؛ تحکیم روابط با شرق

جایگزین مناسبی برای جبران فرصت‌های از دست رفته باشد. پیوستن ایران به شانگهای می‌تواند زمینه پیوستن به اتحادیه بریکس (BRICS) را نیز هموار کند. اتحادیه بریکس مشتمل بر کشورهای برزیل، روسیه، هند، چین و آفریقای جنوبی، ۵۰ درصد جمعیت جهان و ۴۴ درصد رشد مالی دنیا را در اختیار دارد. پیوستن به این اتحادیه‌ها می‌تواند امنیت انرژی گروه بریکس و کشورهای عضو سازمان شانگهای را تضمین کند. از سویی از طریق ملحق شدن به این اتحادیه‌ها می‌توان جهان را از حالت تک‌قطبی خارج کرد. با توجه به موقعیت ژئوپلیتیک خاص ایران و ظرفیت‌های تمدنی، تاریخی، اقتصادی، نیروی انسانی تحصیل‌کرده و امنیت پایدار در منطقه، به نغم نام‌های ایجاد شده از سوی آمریکا، کشورهای عضو شانگهای نیز تمایل همکاری با ایران را دارند و عضویت رسمی ایران در گام اول و در گام بعدی عضویت در اتحادیه بریکس، می‌تواند یک بازی برد-برد تلقی شود. در کنار آورده‌های اقتصادی پیوستن به سازمان همکاری‌های شانگهای، عضویت کامل در این سازمان از لحاظ راهبردی، سیاسی، نظامی و امنیتی نیز می‌تواند هم برای ایران و هم برای کشورهای عضو مزیت دوجانبه ایجاد کند. ایران به عنوان نخستین عضو سازمان همکاری‌های شانگهای از منطقه غرب آسیا، علاوه بر اینکه کفه ترازو به نفع ایران را در این منطقه سنگین‌تر می‌کند و برگ برنده جریان مقاومت در غرب آسیاست، برای کشورهای دیگر عضو شانگهای نیز مزایای راهبردی از قبیل دسترسی به خاورمیانه و خلیج‌فارس را فراهم می‌کند. از جمله منافع عضویت در پیمان شانگهای می‌توان به کسب بازار بزرگ فروش محصولات و فرصتی برای افزایش تعاملات تجاری‌اش با دیگر کشورها، تسریع در پیوستن ایران به پروژه یک کمربند-یک راه، تحکیم و تقویت روابط با کشورهای حوزه جغرافیایی فرهنگی یعنی آسیای مرکزی و ایجاد یک بلوک‌کنندگی جدید در عرصه قدرت جهانی با محوریت ایران، چین، روسیه و هند در مقابل نظم آمریکایی موجود اشاره کرد که هر یک در نوع خود فرصت‌های تکرار نشدنی هستند. همچنین تقویت رابطه با شرق، دست ایران را برای امتیازگیری بیشتر از غرب در زمینه هسته‌ای و دیگر مسائل مورد مناقشه باز می‌کند تا جمهوری اسلامی با اتخاذ یک توازن واقعی بین شرق و غرب و بی‌اثر کردن تمام تحریم‌های ظالمانه غربی‌ها، بتواند به نحو احسن در راستای تأمین منافع خود گام بردارد.

شکست محاصره لبنان با ابتکار مقاومت

از دیگر اتفاقات که نشان از شکست نقشه غربی‌ها و پیروزی مقاومت دارد، شکست محاصره لبنان به وسیله ارسال سوخت توسط جمهوری اسلامی ایران است. لبنان در ۲۰ سال اخیر با بحران‌های عدیده اقتصادی نظیر کمبود ذخایر ارزی و سقوط بی‌سابقه ارزش پول ملی خود از یک سو و بحران کمبود سوخت از سوی دیگر دست به گریبان است. بر این موارد باید بحران بی‌دولتی را نیز اضافه کرد. جناح غرب‌گرا و ضد مقاومت ۱۴ مارس به رهبری سعد حریری تمام تلاش خود را برای بی‌ثبات‌سازی لبنان انجام داد. این کشور از مردادماه سال گذشته تا همین چند روز پیش، رسماً دولتی نداشت و حسان دیباب به عنوان نخست‌وزیر پیش‌بر امور در این کشور فعالیت می‌کرد.

تحولات در لبنان نیز آنطور که آمریکا و متحدانش در منطقه انتظار داشتند، پیش نرفت. آنان می‌خواستند با تشدید بحران‌ها در این کشور، باعث تضعیف حزب‌الله لبنان شوند اما حزب‌الله و ایران با ابتکاری مشترک، این توطئه را خنثی کردند.

ابتدا سیدحسن نصرالله یک ماه پیش در سخنرانی خود به طور رسمی از درخواستش برای تأمین سوخت از جانب ایران پرده برداشت؛ درخواستی که با پاسخ مثبت جمهوری اسلامی ایران به ارسال اولین محموله سوختی به لبنان و ارسال ۳ نفتکش دیگر به مقصد این کشور همراه شد. اولین محموله ارسانی، هفته گذشته به بندر بانیاس سوریه رسید و سپس به وسیله تانکرهای حمل‌کننده سوخت به لبنان ارسال شد. لبنانی‌هایی‌ها نیز مراتمختلفی برای استقبال از این محموله‌ها بر گزار کردند. همچنین کاربران فضای مجازی نیز با استفاده از ۲ هشتک به حمایت از سیدحسن نصرالله پرداختند. بررسی‌های شبکه اجتماعی تویتر نشان می‌دهد همزمان با ورود محموله‌های سوخت از ایران به لبنان، کاربران، هشتک‌های «فاله وعده صادقانه» و «سیدی که وعده داد وفا کرد» را همزمان با مردم لبنان شنیدند. زمانی که کشورهای غربی نتوانستند مانع از کمک ایران به مردم لبنان شوند، سعی کردند از قافله عقب نمانند به طوری که بر اساس اخبار منتشر شده آمریکا نیز قصد دارد از طریق مصر به لبنان سوخت ارسال کند تا چهره خود را ترمیم کند.

در کنار این اتفاق، کابینه جدید لبنان به نخست‌وزیری نجیب میقاتی رسماً تشکیل شد و اولین جلسه خود را برگزار کرد تا نقشه غربی‌ها برای سنگ‌اندازی در راه تشکیل دولت، با شکست روبه‌رو شود. برخی کارشناسان معتقدند پس از اعلام دبیر کل حزب‌الله درباره حرکت کشتی‌های حامل سوخت از مبدأ ایران به سوی لبنان، دولت جدید این کشور نیز بعد از ۱۶ ماه، با چراغ سبز ناشی از ناچاری آمریکا، فرانسه و عربستان سعودی تشکیل شد. «عبدالباقی عطوان» تحلیلگر برجسته جهان عرب و سردبیر روزنامه رای‌الایوم در مقاله جدید خود با تأکید بر اینکه ورود اولین محموله سوخت ایرانی به لبنان شکست بزرگی برای آمریکا و متحدان آن است، گفت این اقدام یکی از محرک‌های اصلی تشکیل دولت نجیب میقاتی بود.

همچنین پایگاه خبری شبکه «المیادین» در یکی از گزارش‌های خود به این مساله پرداخت و اینگونه نوشت: «در نقشه «الف» شکست خوردیم. اشکال ندارد؛ طرح «ب» را که آرام‌سازی اوضاع و به سخن رسیدن با دولت جدید باشد، آغاز می‌کنیم تا وضعیت بهبود پیدا کند و ما به زمان انتخابات پارلمانی برسیم. با توجه به نتایج آن، تصمیم خواهیم گرفت چه کنیم. به طور خلاصه این وضعیتی است که لبنان به آن رسیده است. نقشه «الف» که هدف آن تنگ کردن عرصه بر لبنانی‌ها و شوراندن آنها علیه مقاومت بود، نه تنها به نتیجه نرسید، بلکه نتایج این طرح علیه دار و دسته آمریکا در لبنان خاتمه یافت تا جایی که فریاد این افراد به آسمان برخاست و به کاخ سفید رسید به نحوی که برخی اعضای کنگره آمریکا هشدار دادند کشور (لبنان) در مشقت مقاومت لبنان قرار خواهد گرفت اگر این شرایط را دور نزنند و محدودیت‌هایی را که با استفاده از «قانون سزار»، «خشکاندن دلار» و «خفگی اقتصادی» علیه این مردم اعمال کردیم، کاهش ندهیم». میادین ادامه داد: «تمام اینها پس از آن رخ داد که «کشتی سید» از سواحل جمهوری اسلامی به سمت سواحل لبنان و سوریه به راه افتاد تا در نهایت در بندر بانیاس (سوریه) پهلو بگیرد و محموله مازوت خود را در بقاع لبنان تخلیه کند. پس از قطع شدن عمده مازوت، بنزین، دارو و مواد غذایی در پی تحریم‌های آمریکا سوخت وارد شده بر اساس اولویت‌ها در تمام مناطق لبنان توزیع خواهد شد».